

“เจ้าจอมมารดาอ่อน” แห่งเจ้าจอมก๊กอ๋อในรัชกาลที่ 5 เจ้าจอมมารดาที่มีอายุยืนยาวสุด

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอรประพันธ์รำไพ ฉายพระรูปพร้อมด้วยพระชนิษฐา พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้า
อดิศัยสุริยาภา และพระมารดาคือ เจ้าจอมมารดาอ่อน รัชกาลที่ 5
(ภาพจากหนังสือเจ้าจอมก๊กอ๋อ ในรัชกาลที่ 5 เจ้าจอมจากตระกูลขุนนางสายเพชรบุรี นางอันเป็นที่รักใน
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2558)

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระภรรยาเจ้า เจ้าจอมมารดา และเจ้าจอม ที่รับใช้ใกล้ชิด หนึ่งในนั้น
คือ “เจ้าจอมก๊กอ๋อ” สกุลขุนนาง ที่ชื่อกลุ่มได้มาจากพยัญชนะ อ. นำหน้า ประกอบด้วย คุณอ่อน คุณเอี่ยม คุณเอิบ
คุณอาบ และคุณเอื้อน ในจำนวน 5 ท่านนี้ มีเพียงท่านเดียวที่ได้เป็นเจ้าจอมมารดา คือ เจ้าจอมมารดาอ่อน และเป็นเจ้า
จอมมารดาที่อายุยืนยาวสุด

เจ้าจอมก๊กอ๋อ ทุกท่าน เป็นธิดาของเจ้าพระยาสุรพันธ์พิสุทธิ์ (เทศ บุนนาค) บุตรสมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหา
ประยูรวงศ์ (ดิศ บุนนาค) กับท่านผู้หญิงอู่ ธิดาพระยาภักดีนฤบดินทร์ (กุ่ม วงศาโรจน์)

จากซ้าย : เจ้าจอมมารดาอ่อน, เจ้าจอมเอี่ยม, เจ้าจอมเอิบ, เจ้าจอมอาบ และเจ้าจอมเอื้อน

เจ้าจอมมารดาอ่อน เกิดเมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2410 ปลายแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่ออายุ 12-13 ปี ได้ถวายตัวรับใช้ในตำหนักเจ้าคุณจอมมารดาแพ ธิดาเจ้าพระยาสุรวงศ์ไวยวัฒน์ (วร บุนนาค) ก่อนถวายตัวเข้ารับราชการในรัชกาลที่ 5 เมื่ออายุ 17 ปี จากนั้นคุณเอี่ยม คุณเอิบ คุณอาบและคุณเอื้อน ก็ถวายตัวรับราชการตามมา

รัชกาลที่ 5 ทรงพอพระราชหฤทัยเจ้าจอมก๊กออย่างยิ่ง เนื่องจากมีความสามารถเฉพาะตัวต่างกันไป อย่าง เจ้าจอมมารดาอ่อนทำหน้าที่ช่วยตั้งเครื่องเสวย เจ้าจอมเอี่ยมถวายงานนวด เจ้าจอมเอิบช่วยแต่งพระองค์ ทั้งยังทอดปลาหู ซึ่งเป็นพระกระยาหารโปรดได้ดียิ่ง เป็นต้น

ความที่ถวายการรับใช้ได้เป็นที่พอพระราชหฤทัย ประกอบกับทรงมีน้ำพระทัยเมตตา รัชกาลที่ 5 จึงพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เพชรนิลจินดา เงินทอง และที่ดิน แก่เจ้าจอมก๊กอ และยังโปรดให้สร้างตำหนักและเรือนพระราชทานแก่เจ้าจอมก๊กอ ทั้งในพระราชวังสวนดุสิต สวนสุนันทา บางปะอิน อีกด้วย

เจ้าจอมก๊กอ 5 ท่าน มีเพียงท่านเดียวที่ได้เป็นเจ้าจอมมารดา คือ เจ้าจอมมารดาอ่อน ท่านมีพระธิดา 2 พระองค์ คือ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอรประพันธ์รำไพ (ประสูติ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2428 สิ้นพระชนม์ 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2476) และ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอดิษฐ์สุริยาภา (ประสูติ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2432 นับปัจจุบันคือ พ.ศ. 2433 สิ้นพระชนม์ 27 มกราคม พ.ศ. 2506)

เจ้าจอมมารดาอ่อน

เจ้าจอมมารดาอ่อนมีอายุยืนนานถึง 6 แผ่นดิน ผ่านการเปลี่ยนแปลงทั้งการเมือง สังคม วัฒนธรรม ทานถึงแก่อสัญกรรมเมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2512 ณ วังสวนปาริฉัตร สิริอายุ 101 ปี 11 เดือน นับเป็นเจ้าจอมมารดาที่มีอายุยืนยาวสุด

เอกสารอ้างอิง

สุทธาสินี จิตรกรรมไทย เจียจันทร์พงษ์. (2568, 2 ตุลาคม). “เจ้าจอมมารดาอ่อน” แห่งเจ้าจอมก็กอบในรัชกาลที่ 5

เจ้าจอมมารดาที่มีอายุยืนยาวสุด. ศิลปวัฒนธรรม. https://www.silpa-mag.com/history/article_131815